

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

27.06.2024 № 70/98-р/к

Справа № 3/02-51-21

м. Харків

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали № 3/02-51-21 про порушення ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» (далі – ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД», Товариство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 12.06.2024 № 70-03/306-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України¹ від 14.06.2017 № 25 розпочато розгляд справи № 02-06/14-2017 за ознаками вчинення ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною 1, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення у територіальних межах с. Каліївка, с. Глазово та с. Івот Шосткинського району Сумської області, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, в частині встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Листом Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 15.06.2017 № 02-06/1108 копія розпорядження про початок розгляду справи направлена ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД».

¹Відповідно до підпункту 6.7 пункту 6 розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) з 01.06.2020 припинено Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України. Відповідно до підпункту 7.6 пункту 7 вказаного Розпорядження, з 02.06.2020 найменування Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України змінено на Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 18.02.2021 № 70/53-рп/к матеріали справи № 02-06/14-2017 прийняті до провадження, справі присвоєно новий номер – 3/02-51-21 та доручено збирання та аналіз доказів у справі Третьому відділу досліджень і розслідувань.
- (4) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 25.10.2023 № 70/134-рп/к збір та аналіз доказів у справі № 3/02-51-21 доручено відділу досліджень і розслідувань в Сумській області.
- (5) Листом від 12.06.2024 № 70-02/1517е ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 3/02-51-21 від 12.06.2024 № 70-03/306-П.
- (6) Згідно з даними повідомлення про вручення поштового відправлення № 0600930565650 лист Відділення від 11.06.2024 № 70-02/1484е з копією подання з попередніми висновками у справі № 3/02-51-21 вручено за довіреністю.
- (7) На офіційному сайті Антимонопольного комітету України <https://eastmtv.amcu.gov.ua> 20.06.2024 розміщено інформацію щодо попередніх висновків у справі № 3/02-51-21, із зазначенням дати, часу і місця розгляду справи.

2. Відповідач

- (8) ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД», ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом), місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом).
- (9) Відповідно до витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) від 09.05.2024 (за кодом 298632773647 станом на 09.05.2024) дата державної реєстрації ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» 13.01.1999, дата запису: 26.05.2005, номер запису 10521200000000071.
- (10) За інформацією з ЄДР основним видом економічної діяльності ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» є (інформація з обмеженим доступом).
- (11) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» є суб'єктом господарювання.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (12) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

3.1 Встановлення об'єктів та суб'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (13) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (14) Об'єктами аналізу є:
 - молоко коров'яче незбиране, закупівля якого здійснюється у населення;
 - суб'єкти господарювання, які здійснюють закупівлю молока коров'ячого

незбираного у населення;

- продавці молочної сировини – населення, що проживає в населених пунктах та утримує корів і виробляє молоко і молочну сировину.

3.2 Товарні межі ринку

- (15) Відповідно до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (16) Відповідно до пункту 4.2 Методики товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого. Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (17) Згідно з пунктом 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (18) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (19) У процесі визначення товарних меж ринку попередньо визначена група взаємозамінних товарів (товарних груп) може бути поділена на декілька підгруп або приєднана до іншої групи.
- (20) Закон України «Про молоко та молочні продукти» (в редакції від 05.04.2015, чинний у 2017 році) визначав правові та організаційні основи забезпечення безпечності та якості молока і молочних продуктів для життя та здоров'я населення і довкілля під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України.
- (21) Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти»:
- виробник молока та молочної сировини - юридична особа незалежно від форми власності, фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, особисте селянське господарство, фізична особа, яка утримує корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляє молоко і молочну сировину;
 - молоко сире - продукт нормальної секреції молочних залоз однієї або декількох здорових корів, овець, кіз, буйволиць, кобил, температура якого не перевищує 40° С і який не піддавався будь-якій обробці (далі - молоко);
 - молочна сировина - молоко, яке піддавалося попередній фізичній обробці (фільтрації, охолодженню), а також будь-які молочні продукти, що містять виключно складові молока (молочний жир, молочний білок, лактозу) і можуть бути використані у виробництві іншої продукції;

- переробне підприємство - підприємство, яке закупає молоко та молочну сировину, має виробничі потужності та умови для переробки молочної сировини.

- (22) Тобто призначенням молока, що закуповується молокопереробними підприємствами, є його промислова переробка.
- (23) В процесі закупівлі молокопереробні підприємства застосовували ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі» (скасований з 01.01.2019 в частині вимог до молока вищого та першого гатунків, з 01.01.2020 - в частині вимог до молока другого гатунку) (далі – ДСТУ), Рекомендації щодо виробництва і реалізації молока від корів, які утримуються у господарствах населення, відповідно до вимог ДСТУ, затверджені наказом Мінагрополітики України від 05.08.2003 № 262 (втратив чинність з 21.05.2017), згідно з якими молоко за показниками якості поділяється на гатунки (вищий, перший, другий), для кожного з яких встановлені окремі величини показників якості.
- (24) Відповідно до Галузевих рекомендацій ГРУ 46.018-2002 «Про порядок оплати за молоко залежно від гатунку, вмісту жиру та білка відповідно до вимог ДСТУ» за базову договірну ціну приймається закупівельна ціна без податку на додану вартість та дотації 1 т молока першого гатунку при базисних масових частках жиру і білка.
- (25) Відповідно до Галузевих рекомендацій рівень базової закупівельної ціни, а також інші умови оплати визначаються за домовленістю сторін відповідно до укладених угод та протоколів погодження цін. Ціна на молоко при закупівлі від господарств населення та при наявності умов для приймання встановлюється з урахуванням масової частки жиру і білка та якісних показників. У разі, якщо визначення показників згідно з ДСТУ неможливе, то оплата за молоко здійснюється за договірною ціною, але не нижче ціни за молоко другого гатунку.
- (26) Постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2002 № 1589 «Про схвалення базисних норм масової частки жиру і білка у молоці коров'ячому незбираному» (втратила чинність з 28.01.2017) було встановлено базисні норми для молока коров'ячого: жиру – 3,4 відсотка, білка – 3,0 відсотка.
- (27) При відхиленні показників якості молока передбачалися знижки та надбавки. На молоко вищого гатунку – надбавка в розмірі 15%; на молоко другого гатунку – знижка в розмірі 10% до закупівельної ціни на молоко першого гатунку з урахуванням фактичної масової частки жиру та білка. У разі, якщо визначення показників згідно з ДСТУ неможливе, то оплата за молоко здійснюється за договірною ціною, але не нижче ціни за молоко другого гатунку.
- (28) Отже, стандартизованою товарною групою слід визначати «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки».
- (29) Слід зазначити, що при розрахунках з сільськогосподарськими підприємствами молокопереробні підприємства застосовували як базис для розрахунків ціну молока першого гатунку базисного вмісту жиру та білку, а при розрахунках за молоко з населенням молокопереробними підприємствами застосовувався як базис для розрахунків ціна молока другого гатунку.
- (30) При цьому законодавством передбачено певні обмеження щодо допустимості використання тих чи інших сортів молочної сировини. Так, зокрема, відповідно до пункту 3.5 ДСТУ молоко, яке використовується для виробництва продуктів дитячого харчування має бути вищого та першого гатунків, але з кількістю соматичних клітин <500 тис./см³ та термостійкістю не нижче другої групи згідно з ГОСТ 25228.
- (31) Таким чином, молокопереробними підприємствами вирізняються товари, вироблені в

домогосподарствах (молоко другого сорту), від товарів, вироблених сільськогосподарськими підприємствами (молоко першого та вищого сортів), за якісними показниками, умовами та цінами їх придбання.

(32) Виходячи з зазначеного, стандартизована товарна група «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки» складається із двох диференційованих товарів:

1) молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення;

2) молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у сільськогосподарських підприємств.

(33) Товарними межами досліджуваного в рамках розгляду Справи ринку є молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення.

3.3 Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів) товарів (товарних груп).

(34) Відповідно до пункту 1.3 розділу 1 «Загальні положення» Методики споживачем визначається юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

(35) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» виробником молока та молочної сировини - юридична особа незалежно від форми власності, фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, особисте селянське господарство, фізична особа, яка утримує корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляє молоко і молочну сировину.

(36) Таким чином продавцями товару є виробники молока та молочної сировини, а саме населення, що проживає в населених пунктах, утримує корів та виробляє молоко та молочну сировину.

(37) Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» переробне підприємство - підприємство, яке закуповує молоко та молочну сировину, має виробничі потужності та умови для переробки молочної сировини.

(38) Відтак споживачами є молокопереробні підприємства, які закуповують молоко з метою його подальшої промислової переробки.

(39) У період січень 2016 – травень 2017 року закупівлю молока коров'ячого незбираного для промислової переробки у населення на території окремих населених пунктів Сумської області, окрім ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД», здійснювали наступні суб'єкти господарювання:

- ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОХТИРСЬКА МОЛОЧНА ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ «СЛАВІЯ» (далі - ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
- ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КРОПС АГРО МАРКЕТ» (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
- ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БУРИНСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД» (далі – ТОВ «БУРИНСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
- СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ «БУРИНСЬКА СЛОБОДА» (далі – СВК «БУРИНСЬКА СЛОБОДА», місцезнаходження:

- (інформація з обмеженим доступом)),
- ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО» (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)-В),
 - ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БЕЛЬ ШОСТКА УКРАЇНА» (далі – ПАТ «БЕЛЬ ШОСТКА УКРАЇНА», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «РАНОК» (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ «БАЗИС+» (далі – СВК «БАЗИС +», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ФІЛІЯ «РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ» ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «РОСЬ» (далі – ФІЛІЯ «РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ» ПП «РОСЬ») (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)4),
 - ФІЛІЯ «КОНОТОПСЬКИЙ МОЛЗАВОД» ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МАЛКА-ТРАНС» (далі - ФІЛІЯ «КОНОТОПСЬКИЙ МОЛЗАВОД» ТОВ «МАЛКА-ТРАНС») (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАДЯЧСИР» (далі – ТОВ «ГАДЯЧСИР», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ІЧНЯНСЬКИЙ ЗАВОД СУХОГО МОЛОКА ТА МАСЛА» (далі – ПАТ «ІЧНЯНСЬКИЙ ЗАВОД СУХОГО МОЛОКА ТА МАСЛА», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЮРІЯ» (далі – ПАТ «ЮРІЯ», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» (далі – ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БОГОДУХІВСЬКИЙ МОЛЗАВОД» (далі – ТОВ «БОГОДУХІВСЬКИЙ МОЛЗАВОД», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом));
 - ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «РОСІНКА+» ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «УКР-ПРОМ КОМПАНІ» (далі – ДП «РОСІНКА+» ТОВ «УКР-ПРОМ КОМПАНІ», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)3),
 - СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ СПОЖИВЧИЙ КООПЕРАТИВ «ЯРОСЛАВНА» (далі – ССК «ЯРОСЛАВНА», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ «МОЛОКО-КРАЇНА» (далі – СВК «МОЛОКО-КРАЇНА», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)),
 - СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ «ГРАНІТ-ІІ» (далі – СВК «ГРАНІТ-ІІ», місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом)).

3.4 Територіальні (географічні) межі ринку

- (40) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (41) Особливістю ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення, є те, що пропозиція молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, не має здатності до переміщення за межі адміністративного населеного пункту заготівлі молока коров'ячого незбираного певного району, що обумовлено адміністративним бар'єром - наявністю довідки, виданої державною службою ветеринарної медицини на реалізацію молока в певному населеному пункті.
- (42) Пунктом 3.9 Ветеринарних та санітарних вимог до пунктів заготівлі молока від тварин, які утримуються в особистих селянських господарствах, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України та Державного департаменту ветеринарної медицини від 18.03.2002 року №18 (чинний до 06.05.2022) (далі - Ветеринарні та санітарні вимоги), визначено, що переробне підприємство приймає молоко від пунктів, згідно з вимогами діючих нормативно – правових актів та за наявності ветеринарної довідки, виданої державною службою ветеринарної медицини, що обслуговує даний населений пункт. У довідці, виданій у встановленому порядку, має бути зазначено, що даний населений пункт сприятливий щодо заразних хвороб і тварини досліджені на мастит з негативним результатом. Термін дії ветеринарної довідки не більше 1 місяця. Такі довідки подаються переробному (закупівельному) підприємству не пізніше третього числа.
- (43) На відміну від пропозиції попит на молоко коров'ячого незбираного для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення, не обмежений територіально та за наявності у суб'єктів господарювання (зокрема, молокопереробних підприємств) спеціального автотранспорту для транспортування молока та спеціального технологічного обладнання та устаткування має можливість переміщуватися на доволі значні відстані.
- (44) ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» листом від 07.03.2017 № 37 (вх. № 02-10/534 від 09.03.2017) надано інформацію щодо населених пунктів, зокрема Глухівського та Шосткинського районів Сумської області, в яких закуповувало у населення молоко коров'яче незбиране для промислової переробки. При цьому відстань від населених пунктів, в яких здійснювалася закупівля, до місцезнаходження ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» складає від 45 до 98 км.
- (45) Таким чином, при обмеженому переміщенні пропозиції товару (молока незбираного для промислової переробки) переміщення попиту можливо на доволі значні відстані.
- (46) Враховуючи наведене, в межах цієї Справи територіальними межами ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення, визначаються маршрути, які пролягають через населені пункти, при цьому не обмежуються адміністративними районами та межами області, а відтак не можуть бути чітко визначені.

3.5 Часові межі ринку

- (47) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.
- (48) Часовими межами ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, закупівля якого здійснюється у населення, визначено період з січня 2016 року по

травень 2017 року – проміжок часу, необхідний для аналізу поведінки Відповідача, який охоплює період зниження закупівельної ціни на молочну сировину (січень 2017 року) та аналогічний період попереднього року.

3.6 Розрахунок часток суб'єктів господарювання на ринку

- (49) Під час розгляду Справи ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» листом від 07.03.2017 № 37 (вх. № 02-10/534 від 09.03.2017) надано інформацію щодо населених пунктів, в яких закуповувало у населення молоко коров'яче незбиране для промислової переробки.
- (50) Крім того Відділенням отримано інформацію щодо закупівлі у населення молоко коров'яче незбиране для промислової переробки іншими суб'єктами господарювання. Інформація наведена в Таблиці 1.

Таблиця 1

Район Сумської області, де ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» здійснювало закупівлю молока у населення	Інші суб'єкти господарювання, які здійснювали закупівлю молока у населення
Глухівський район	ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ», СВК «БАЗИС+», ССК «ЯРОСЛАВНА», СВК «БУРИНСЬКА СЛОБОДА»
Шосткинський район	ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ», СВК «МОЛОКО-КРАЇНА»

- (51) Також ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» листами від 04.10.2017 № 157 (вх. № 02-10/2183 від 04.10.2017) та від 28.10.2019 № 109 (вх. № 68-01/2292/02-10 від 31.10.2019) надано інформацію щодо обсягів закупівлі у населення молоко коров'яче незбиране для промислової переробки у період січень 2016 – травень 2017, а саме: в населених пунктах Глухівського району – 21,25 т., Шосткинського району – 113,55 т.
- (52) ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ» листами від 28.09.2017 № 766 (вх. № 02-10/2160 від 02.10.2017), 19.12.2017 № 881 (вх. № 02-10/2768 від 21.12.2017), 01.11.2019 № 01/11/01 (вх. № 68-01/2306/02-10 від 05.11.2019) (долучено до матеріалів справи) надано інформацію щодо обсягів закупівлі у населення молоко коров'ячого незбираного для промислової переробки у період січень 2016 – травень 2017, а саме: в населених пунктах Глухівського району – 1052,46 т., Шосткинського району – 41,17 т.
- (53) При цьому неможливо визначити обсяги закупівлі у населення молоко коров'ячого незбираного для промислової переробки іншими гравцями ринку, зокрема сільськогосподарськими кооперативами, з огляду на таке.
- (54) Виробництво молока сільськогосподарським кооперативом здійснюється за допомогою власної та орендованої великої рогатої худоби шляхом трудової участі членів кооперативу; при цьому не здійснюється закупівля молочної сировини у населення як членів кооперативу (у зв'язку з орендою великої рогатої худоби на договірній основі); відповідно, здійснюються кооперативні виплати, а не розрахунки за закуплену сировину. Отже, діючи на підставі Закону України «Про кооперацію», сільськогосподарські виробничі кооперативи здійснюють **збір** (заготівлю) молочної сировини у членів кооперативу.
- (55) Відповідно до частини першої статті 95 Господарського кодексу України виробничий кооператив - добровільне об'єднання громадян на засадах членства з метою спільної виробничої або іншої господарської діяльності, що базується на їх особистій трудовій участі та об'єднанні майнових пайових внесків, участі в управлінні підприємством та розподілі доходу між членами кооперативу відповідно до їх участі у його діяльності. Згідно зі статтею 25 Закону України «Про кооперацію» дохід кооперативу формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних

до них витрат та витрат на оплату праці найманих працівників. Дохід розподіляється на: сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) до відповідних бюджетів; погашення кредитів; покриття збитків; проведення відрахувань до фондів кооперативу; кооперативні виплати; виплати на паї.

- (56) Водночас необхідно враховувати такі фактори:
- обсяги заготівлі молока окремими кооперативами суттєво перевищують обсяги закупівлі молочної сировини молокопереробними підприємствами;
 - громадяни, які сільськогосподарськими кооперативами розглядаються як члени цих кооперативів, не мають документів (договорів), що засвідчують таке членство.
- (57) Зазначене у сукупності дає підстави вважати, що фактично сільськогосподарські кооперативи здійснюють як заготівлю молока у своїх членів, так і закупають молоко у населення, тобто виступають учасниками ринків молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення на території Сумської області.
- (58) У відповідь на вимогу про надання інформації ССК «ЯРОСЛАВНА» в листі від 27.11.2017 № 984 (вх. № 02-10/2638 від 04.12.2017) зазначив, що реалізує власну молочну продукцію, вироблену великою рогатою худобою членів ССК «ЯРОСЛАВНА», що знаходиться в користуванні кооперативу на підставі договорів оренди. При цьому інформації щодо обсягів заготівлі та переліку населених пунктів, де відбувалася така заготівля, не надав, оскільки *«члени кооперативу не надали згоди на розповсюдження їх персональних даних»* (мовою оригіналу).
- (59) СВК «БАЗИС+» також не надав інформацію де відбувалася заготівля молока, у розрізі населених пунктів, (лист від 10.08.2017 № 16 (вх. № 02-10/1814 від 11.08.2017), при цьому як територію закупівлі СВК «БАЗИС+» зазначив адресу кооперативу.
- (60) У відповідь на вимогу про надання інформації СВК «МОЛОКО-КРАЇНА» листом від 18.08.2017 № 875 (вх. № 02-10/1885 від 23.08.2017) повідомив, що протягом 2016 року, січня-липня 2017 року близько 2269 членів кооперативу – власників корів займалися виробництвом молока; надав реєстр членів кооперативу, але документів, які б підтверджували членство в кооперативі зазначених осіб, не надав. Також СВК «МОЛОКО-КРАЇНА» надав інформацію *«про обсяги власного виробництва молока за період 2016-2017 рік»* (мовою оригіналу).
- (61) Враховуючи зазначене, неможливо визначити обсяг ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, та розмір часток усіх суб'єктів господарювання, що діяли на цьому ринку у період січень 2016 – травень 2017 року.

3.7 Визначення потенційних конкурентів

- (62) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (63) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є:

- обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців;
 - адміністративні обмеження;
 - економічні та організаційні обмеження;
 - екологічні обмеження;
 - нерозвиненість ринкової інфраструктури;
 - інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (64) Відповідно до пункту 9.3 Методики наявність хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1-2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.
- (65) Відповідно, наявність потенційних конкурентів на одному з регіональних ринків спростовується існуванням одного із економічних чи організаційних бар'єрів.
- (66) Слід зазначити, що суб'єкти господарювання, які здійснювали в межах Сумської області у період січень 2016 – травень 2017 року закупівлю молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закупається у населення, зазначали відсутність бар'єрів для вступу на вказаний ринок.
- (67) Вказане, зокрема, підтверджується тим фактом, що ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ» у лютому 2017 року вступило на ринок молока незбираного для промислової переробки, що закупається у населення с. Івот Шосткинського району, попри тривале (більше 1 року) здійснення такої закупівлі у зазначеному населеному пункті ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД». При цьому, за інформацією ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ» (лист від 19.12.2017 року № 881 (вх. № 21.12.2017 № 02-10/2768) долучено до матеріалів справи) *«збір молочної сировини по населенню щоденно формується та змінюється. Водії та лаборанти, які здійснюють збір молока, постійно направляються в різні населені пункти»* (мовою оригіналу).
- (68) ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД» в листі від 04.10.2017 № 157 (вх. № 02-10/2183 від 04.10.2017) повідомило наступне: *«Оскільки на цьому ринку у нашого підприємства існують конкуренти, для яких ніяким чином не обмежено доступ до даного ринку, для даних конкурентів відсутні будь-які бар'єри для доступу на цей ринок, пільги чи інші обставини які обмежують їм доступ на ринок»* (мовою оригіналу).
- (69) Листом від 01.02.2018 № 270 (вх. № 02-10/209 № 05.02.2018) ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» повідомило про відсутність відомостей про існування перешкод для здійснення закупівлі молочної сировини у домогосподарств інших населених пунктів Сумської області, окрім тих, де вже здійснювало закупівлю. Серед потенційних конкурентів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» зазначило ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ», СВК «БАЗИС+», ТОВ «ГАДЯЧСИР», ТОВ «БУРИНСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД», ПАТ «ІЧНЯНСЬКИЙ ЗАВОД СУХОГО МОЛОКА ТА МАСЛА».
- (70) ФІЛІЯ «РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ» ПП «РОСЬ» листом від 20.12.2017 № 790 (вх. № 02-10/2823 від 28.12.2017) повідомило про відсутність перешкод щодо здійснення закупівлі молочної сировини в населення. Своїми конкурентами ФІЛІЯ «РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ» ПП «РОСЬ» зазначила ТОВ «ОМПК «СЛАВІЯ», ТОВ «ГАДЯЧСИР», ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД», ТОВ «БУРИНСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД», ССК «ЯРОСЛАВНА».

- (71) За інформацією ПАТ «ЮРІЯ», наданої листом від 20.12.2017 № 113 (вх. № 02-10/36 від 09.01.2018), перешкод для здійснення закупівлі молочної сировини у домогосподарств інших населених пунктів Сумської області не існує. Потенційними конкурентами ПАТ «ЮРІЯ» вважає ФЛПЮ «РОМЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ» ПП «РОСЬ», ТОВ «ГАДЯЧСИР» та ТОВ «БУРИНСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД».
- (72) Викладене свідчить про відсутність будь-яких перешкод для вступу того чи іншого суб'єкта господарювання, що здійснює закупівлю молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення на території окремих населених пунктів, на ринок молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, закупівля якої здійснюється в інших населених пунктах області, в тому числі тих населених пунктів, в яких закупівля молочної сировини здійснюється ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СИРЗАВОД».

3.8 Встановлення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (73) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
- не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (74) У відповідності до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (75) Відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вважається, що кожен із двох чи більше суб'єктів господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо стосовно певного виду товару між ними немає конкуренції або є незначна конкуренція і щодо них, разом узятих, виконується одна з умов, передбачених частиною першою цієї статті.
- (76) Згідно з частиною п'ятою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається також становище кожного з кількох суб'єктів господарювання, якщо стосовно них виконуються такі умови:
- сукупна частка не більше ніж трьох суб'єктів господарювання, яким на одному ринку належать найбільші частки на ринку, перевищує 50 відсотків;
 - сукупна частка не більше ніж п'яти суб'єктів господарювання, яким на одному ринку належать найбільші частки на ринку, перевищує 70 відсотків -
- і при цьому вони не доведуть, що стосовно них не виконуються умови частини четвертої цієї статті.
- (77) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).

- (78) За результатами проведеного дослідження встановлено, що закупівлю молока незбираного для промислової переробки у населення на території окремих населених пунктів Сумської області у період з січня 2016 – травня 2017 року, окрім ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД», здійснювали інші суб'єкти господарювання, які були фактичними конкурентами. Також встановлено відсутність будь-яких перешкод для вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, що здійснюють закупівлю молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення.
- (79) Таким чином, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пункту 10.3 Методики, не доведено наявності монопольного (домінуючого) становища ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» на ринку молока незбираного для промислової переробки, що закуповувалося у населення, зокрема, внаслідок:
- неможливості визначення територіальних меж ринку (переміщення попиту/пропозиції);
 - присутності на ринку інших суб'єктів господарювання, які також здійснюють закупівлю молока у населення;
 - відсутності у ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» можливості негативно впливати на структуру ринку або визначити умови функціонування ринку;
 - неможливості визначення часток усіх учасників (в тому числі й через присутність на ринку сільськогосподарських споживчих кооперативів).

4. Обставини Справи

- (80) У зв'язку із численними зверненнями громадян на «гарячу лінію» територіального відділення, а також проведенням 03.02.2017 головою Сумської обласної державної адміністрації наради із зацікавленими сторонами щодо суттєвого зниження закупівельних цін на молоко у населення області, Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України було здійснено аналіз цінової ситуації, яка склалась у січні 2017 року на ринку молока незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення на території Сумської області, в результаті якого було встановлено наступне.
- (81) Відповідно до інформації, наданої ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» листом від 07.03.2017 № 37 (вх. № 02-10/534 від 09.03.2017), закупівельна ціна на молоко незбиране для промислової переробки, закупівля якого здійснювалася у населення у січні 2017 року, з 5000 грн/т була поступово знижена: 16 січня 2017 року – до 4600 грн/т, 19 січня 2017 року – до 4400 грн/т, 21 січня 2017 року – до 4000 грн/т.
- (82) При цьому, закупівельні ціни на молоко для більшості сільськогосподарських виробників у цей період залишалися без змін або збільшувалися.
- (83) Згідно з частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (84) Пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або

реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (85) Відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктом порушення, передбаченого статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», може бути лише суб'єкт господарювання, який займає монополльне (домінуюче) становище на ринку.
- (86) Разом з тим, за результатами проведеного всебічного, повного та об'єктивного розгляду Справи, на підставі та з урахуванням матеріалів, зібраних в межах проведеного розслідування Відділенням не доведено монополльне (домінуюче) становище ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» на ринку молока незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення у період січень 2016 – травень 2017, як наслідок, його дії не можуть бути кваліфіковані як порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополльним (домінуючим) становищем.
- (87) З урахуванням зазначеного порушення ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополльним (домінуючим) становищем на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, не доведено.

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (88) Листом від 12.06.2024 № 70-02/1517е ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 3/02-51-21 від 12.06.2024 № 70-03/306-П. Згідно з даними повідомлення про вручення поштового відправлення № 0600930565650 лист Відділення від 12.06.2024 № 70-02/1517е з копією подання з попередніми висновками у справі № 3/02-51-21 вручено за довіреністю.
- (89) На подання з попередніми висновками у Справі, надіслане Відповідачу листом Відділення від 12.06.2024 № 70-02/1517е, ПрАТ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» не надало зауважень та заперечень.

6. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення

- (90) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України № 3295-IX від 09.08.2023 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Ураховуючи викладене, на підставі статей 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статей 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України

30.03.2001 за №291/5482, та пункту 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 3/02-51-21 без прийняття рішення по суті, у зв'язку з недоведенням вчинення ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ СІРЗАВОД» (ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)) порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК